

PIERWOTNY RYTM - PLEMIONA I ORKIESTRA NA PLACU

SCENARIUSZ ZABAWY

URZĄDZENIE

BĘBNY

● CEL ZABAWY

Zrozumienie fizyki powstawania dźwięku, nauka gry w zespole muzycznym bez użycia nut, rozwijanie pamięci słuchowej oraz poczucia rytmu z wykorzystaniem Bębnow Eugeniusza i instrumentów z recyklingu/natury.

👥 GRUPA WIEKOWA

6-12 lat

● CZAS TRWANIA

60–75 min

(w tym główny moduł orkiestrowy trwający 30 min)

📍 MIEJSCE

Plac zabaw, boisko szkolne, park lub przestronna sala z dostępem do wyjścia na zewnątrz.

WPROWADZENIE

▲ NARRACJA DLA DZIECI

„Cześć, Odkrywcy Dźwięków! Połóżcie na chwilę dłoń na swoim klatce piersiowej. Czujecie to puk-puk, puk-puk? To Wasze serce wybijające najważniejszy rytm na świecie. Tysiące lat temu najstarsi ludzie usłyszeli ten rytm i postanowili go zagrać – tak powstały pierwsze instrumenty: bębny! Dziś poznamy niezwykle Bębny Eugeniusza i założymy własną, plemienną orkiestrę. Będziemy grać na wietrze, drewnie, kamieniach i bębnach. Dowiemy się, jak powstaje dźwięk i stworzymy muzykę bez ani jednej nuty na papierze. Gotowi na wielkie uderzenie?”

▲ PRZYGOTOWANIE STANOWISKA

- ☐ Ustawienie Bębnow Eugeniusza w centralnym punkcie (jako serce orkiestry).
- ☐ Przygotowanie "stacji recyklingowej/naturalnej": puste butelki, piasek, drobne kamienie, grubsze gałęzie.
- ☐ Przygotowanie stopera lub telefonu do odmierzania czasu (zmiany ról).
- ☐ Rozłożenie koczków lub karimat w dużym okręgu wokół bębnow.

AKTYWNOŚCI I EKSPERYMENTY

1

EKSPERYMENT ·

PULS ZIEMI (ROZGRZEWKA RYTMICZNA)

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Bębny Eugeniusza.
- ☐ Własne dłonie i kolana.

INSTRUKCJA

1. Dzieci siadają w kręgu wokół Bębnów Eugeniusza, zamykają oczy i przez 30 sekund słuchają oddechu i bicia własnego serca.
2. Nauczyciel (lub wybrane dziecko) zaczyna wybijać na bębnie bardzo wolny, miarowy rytm serca (bum... bum...).
3. Dzieci po kolei dołączają, uderzając dłońmi o własne kolana w idealnej synchronizacji z głównym bębnem.
4. Nauczyciel powoli przyspiesza i zwalnia tempo, a grupa musi zareagować jak jeden organizm, nie gubiąc pulsu.

CEL EDUKACYJNY

Synchronizacja grupy i nauka uważnego słuchania wiodącego instrumentu (metronomu).

2

EKSPERYMENT ·

FIZYKA WIBRACJI (LABORATORIUM DŹWIĘKU)

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Bębny Eugeniusza.
- ☐ Garść suchego grochu, ryżu lub drobnych koralików.

INSTRUKCJA

1. Nauczyciel rozsypuje na membranie Bębna Eugeniusza trochę grochu lub ryżu.
2. Ochotnicy podchodzą i delikatnie, a potem mocniej, uderzają w krawędź bębna.
3. Dzieci obserwują, jak ziarna podskakują, tworząc wizualizację fali dźwiękowej.
4. Grupa dyskutuje o tym, że dźwięk to tak naprawdę niewidzialny ruch (wibracja), która przemieszcza się w powietrzu.

CEL EDUKACYJNY

Zrozumienie fizycznego zjawiska powstawania dźwięku poprzez wizualizację wibracji membrany.

3

EKSPERYMENT ·

POSZUKIWACZE DŹWIĘKÓW (TWORZENIE INSTRUMENTÓW)

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Puste plastikowe/szklane butelki, piasek/żwir.
- ☐ Patyki, kamienie z okolicy.

INSTRUKCJA

1. Dzieci otrzymują 5 minut na znalezienie i stworzenie własnego, prostego instrumentu na placu (np. stukanie patykiem o kamień, wsypanie piasku do butelki jako szejker).
2. Dzieci wracają do kręgu i każdy prezentuje swój instrument, uderzając w niego jeden raz, aby sprawdzić barwę dźwięku.
3. Dzielimy grupę na podgrupy ze względu na rodzaj dźwięku: szeleszczące (butelki), stukające (drewno/kamień) i dudniące (bębny).
4. Każda sekcja wymyśla dla siebie krótką nazwę (np. "Leśne Szejkery", "Stukające Kamienie").

CEL EDUKACYJNY

Rozwijanie kreatywności akustycznej i dostrzeganie potencjału muzycznego w obiektach codziennego użytku i naturze.

AKTYWNOŚCI I EKSPERYMENTY

4EKSPERYMENT · ORKIESTRA NA PLACU (GŁÓWNY MODUŁ ZESPOŁOWY)10 min	
SKŁADNIKI / MATERIAŁY - Bębny Eugeniusza. - Instrumenty naturalne zebrane w poprzedniej zabawie. - Stoper/Zegarek.	INSTRUKCJA - Dzielimy dzieci na czteroosobowe zespoły (lub cztery sekcje w klasie) i przydzielamy role: Lider Rytmu (gra 4 równe takty), Akcent (mocne uderzenie co 4. takt), Basista (powolne tło co 8. takt) oraz Gracz Wolny (dowolna improwizacja). - Uruchomienie orkiestry: Lider zaczyna, po chwili wchodzi Akcent, potem Basista, a na końcu Gracz Wolny. Wspólnie tworzą wielowarstwowy utwór. - Nauczyciel odmierza stoperem dokładnie 5 minut grania. - Po upływie czasu następuje komenda „Zmiana!” – każdy uczestnik przejmuje rolę kolegi obok. Powtarzamy proces, aż każdy wcieli się we wszystkie 4 role (ok. 30 minut).
CEL EDUKACYJNY Pierwsza lekcja muzyki polifonicznej i zespołowej, nauka dyscypliny w trzymaniu swojej partii muzycznej na tle innych dźwięków.	
5EKSPERYMENT · ECHO PUSZCZY (PAMIĘĆ SŁUCHOWA)10 min	
SKŁADNIKI / MATERIAŁY - Bębny Eugeniusza i stworzone instrumenty. - Zastłonka na oczy (opcjonalnie).	INSTRUKCJA - Lider z Bębniem Eugeniusza staje tyłem do grupy (lub zamyka oczy). - Wybija krótki, 3-sekundowy, unikalny rytm (np. dwa szybkie, jedno wolne uderzenie). - Reszta plemienia (orkiestry) ma za zadanie dokładnie powtórzyć ten rytm na swoich instrumentach jak echo. - Lider ocenia, czy echo było wierne; jeśli tak – wybiera kolejnego dyrygenta.
CEL EDUKACYJNY Trening pamięci krótkotrwałej, powtarzania wzorców i precyzji słuchowej.	
6EKSPERYMENT · WIELKI FINAŁ – MUZYCZNA BURZA5 min	
SKŁADNIKI / MATERIAŁY - Cały arsenał muzyczny z zajęć. - Ręce dyrygenta (nauczyciela).	INSTRUKCJA - Nauczyciel tłumaczy znaki dyrygenckie: dłonie nisko to cisza (piano), dłonie w górze to hałas (forte). - Zaczynamy od całkowitej ciszy. Dyrygent powoli podnosi ręce: najpierw delikatnie szeleszczą butelki (wiatr), potem dołączają cicho patyki (pierwsze krople deszczu). - Dłonie wędrują w górę: Bębny Eugeniusza uderzają potężnie (grzmoty!), wszystko gra najgłośniej jak potrafi (kulminacja burzy). - Dyrygent powoli opuszcza ręce, aż burza cichnie, a zajęcia kończą się w absolutnej, skupionej ciszy.
CEL EDUKACYJNY Nauka dynamiki muzycznej (cicho/głośno) oraz wyrażania zjawisk natury poprzez sztukę dźwięku.	

PODSUMOWANIE I REFLEKSJA

PYTANIA DLA DZIECI

- Która rola w "Orkiestrze na placu" (Lider, Akcent, Basista, Gracz Wolny) podobiała Wam się najbardziej i dlaczego?
- Jak to możliwe, że zwykły kawałek drewna albo plastikowa butelka z piaskiem mogą stać się instrumentem?
- Czy łatwo było grać swój rytm, kiedy osoba obok grała coś zupełnie innego? Co musieliście zrobić, żeby się nie pomylić?
- Co zobaczyliśmy, kiedy ryż/groch podskakiwał na membranie bębna? Czym tak naprawdę jest dźwięk?
- Dlaczego bębny uważane są za najstarsze instrumenty na świecie? Co naśladują?

PODKREŚLENIE WARTOŚCI

- ✦ **Współpraca i Synergia** – uświadomienie, że każda, nawet najmniejsza rola w zespole tworzy całość (bez Akcentu czy Basisty utwór traci głębię).
- ✦ **Kreatywność i Ekologia** – dostrzeganie użyteczności muzycznej w odpadach (recykling butelek) i elementach natury.
- ✦ **Koncentracja i Samokontrola** – utrzymanie własnego rytmu, gdy inni grają coś innego, wymaga potężnego skupienia.
- ✦ **Zrozumienie Praw Fizyki** – empiryczne doświadczenie fali akustycznej i wibracji.
- ✦ **Równość Szans** – rotacyjny system w "Orkiestrze" zapewnia każdemu dziecku możliwość bycia liderem i tłem, bez oceniania.

POTRZEBNE AKCESORIA I DODATKI

- **Urządzenie:** Bębny Eugeniusza.
- **Surowce naturalne:** garść suchego ryżu, grochu lub koralików.
- **Przedmioty z recyklingu/natury:** min. 10 małych butelek PET, wiaderko czystego piasku do ich wypełnienia, suche patyki, gładkie kamienie, szyszki.
- **Lejki** (do wsypywania piasku do butelek).
- **Duży, czytelny stoper** (np. zegar kuchenny lub aplikacja w telefonie postawiona na widoku).

COŚ CIEKAWEGO Eksperyment Wodnego Bębna

Zmoczcie delikatnie dłonie przed uderzeniem w Bębny Eugeniusza, lub połóżcie na membranie dosłownie kilka kropel wody. Kiedy uderzycie w bęben, woda nie tylko zacznie "tańczyć", ale przy odpowiednim pocieraniu mokrą dłonią o naciąg, bęben zacznie... "śpiewać" (wydawać długi, jęczący dźwięk)! To świetne zjawisko fizyczne (tarcie i rezonans), które wygląda i brzmi jak magia!